

Ўзбекистон Республикаси

ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

И. Исламов номлидаги Тошкент давлат техника университети

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича уқув-услубий бириктирилган факультетини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2021 йил «24» 08 даги Ҳ - сонли йиғилишида маъқулланган, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «24» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари

Маъқул Малака талаблари "Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар", "Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори", Ўзбекистон Республикаси Миллий малака раёмига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий маъмурий-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқий Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишlidir.

Тошкент

ЎЗР ОЎМТВ 1
Буйруқ № 365
26.08 2021 йил

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Ислом Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 08 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «26» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабларини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи.....</i>	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси.....	4
1.1.1.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши.....</i>	4
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи .....</i>	4
1.2.1.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари.....</i>	4
1.2.2.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари...</i>	4
1.2.3.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари.....</i>	5
1.2.4.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.....</i>	5
2.	<i>61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига кўйиладиган талаблар.....</i>	7
2.1.	Умумий компетенциялар.....	7
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
	Библиографик маълумотлар.....	8
	Келишув варағи.....	9

1. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи кундузги, кески ва сиртки таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Бакалаврият дастурининг таълим шаклларида кўра ўқишни меъерий муддатлари кундузги таълимда 4 йил, кечки таълимда 4,5 йил, сиртки таълимда 5 йил ва масофавий таълимда 5 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси.

1.1.1. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича)** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасасининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим муассасасининг талабалари;

- бакалаврият битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим муассасаларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим муассасаларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) бакалаврият таълим йўналиши – фан, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги йўналиш бўлиб, меҳнат муҳофазасини таъминлаш, инсон меҳнати ва фаолияти учун қулай техносферани (инсон томонидан шакллантирилган муҳит) шакллантириш, техника хавфсизлигини таъминлашнинг муҳим жиҳатларини, замонавий техник воситалардан, назорат усулларидан ва прогнозлардан оқилона фойдаланиш ҳисобига инсон ҳаёти ва соғлиғини асраш, ходимларнинг меҳнат муҳофазаси юзасидан ўқитиш ва билимларни синаш, меҳнат бозори инфратузилмасининг билан боғлиқ комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

– давлат ва нодавлат ташкилот, корхона ва муассасалар, компаниялар (фирмалар), ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқалар;

- меҳнат фаолияти билан боғлиқ бўлган хавфлар олдиндан аниқлаш ва уларни камайтириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;
- меҳнат муҳофазаси соҳасидаги давлат сиёсати амалга ошириш;
- ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган хавфларида ходимларнинг ҳаётига салбий таъсирини камайтириш;
- меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати фаолиятини ташкил қилиш;
- хавфли ишлаб чиқариш ва технологик жараёнларда меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси қоидаларига амал қилинишини таъминлаш;
- меҳнат муҳофазасини таъминлаш масалаларига оид ҳуқуқий-меъерий ҳужжатлар ишлаб чиқиш;
- техноген рискларни баҳолаш усуллари ва воситаларидан амлаётда фойдаланиш;
- ходимлар соғлиғини хавфлардан муҳофазалаш усуллари ва воситалари қўллаш;
- ишлаб чиқаришда кўрсатиладиган антропоген таъсирларни ва хавфларни меъёрлаштириш қоидалари амалиётга жорий қилиш;
- техника хавфсизлигини таъминлаш воситалари ва усулларида ўз ўрнида фойдаланиш;
- инсонни турли вазиятларда қутқариш усуллари ва воситалари.

61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврият битирувчилари педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан кейин, профессионал таълим муассасаларида таълимнинг ваколатли бошқарув органлари томонидан аниқланадиган умумқасбий ва ихтисослик фанларини ўқитиш бўйича педагогик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлади. Бакалавриятнинг касб таълими йўналишлари бундан мустасно.

1.2.3. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- муҳандислик - қидирув ва лойиҳа-конструкторлик фаолияти;
- ишлаб чиқариш – технологик фаолияти;
- ташкилий-бошқарув фаолияти;
- илмий – тадқиқот фаолияти;
- фойдаланиш-сервис фаолияти.

1.2.4. 61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

61020200- Меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалаврият битирувчиси қуйидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Муҳандислик-қидирув ва лойиҳавий-конструкторлик фаолиятида:

- хавфсизликни таъминлаш қурилмаларини қисмлари ва деталлари ва йиғма бирликларининг лойиҳасини тизимли ёндошув асосида автоматлаштирилган равишда ишлаб чиқиш қобилиятлари;

- бажарилаётган тажриба-конструкторлик ва амалий ишлар мавзуси бўйича математик, информацион ва имитацион моделларни ишлаб чиқиш ва тадқиқот қилиш;

- лойиҳавий ва дастурий ҳужжатларни ишлаб чиқиш;

- хавфсизликни таъминлаш қурилмаларини ишчи параметрларини аниқлаш бўйича синовларни ўтказиш қобилияти;

- амалиётда ахборот технологияларининг халқаро ва касбий стандартларини, замонавий парадигма ва методологияларни, инструментал ва ҳисоблаш воситаларини тайёргарлик ихтисослигига мос равишда қўллаш қобилиятларини ўзлаштириш.

Ишлаб чиқариш-технологик фаолиятида:

- меҳнатни муҳофаза қилиш жабҳасидаги объектлар, жараёнлар, тизимлар, жиҳозлар ва техник воситалардан самарали фойдаланиш;

- тизимлар, технологик жараёнлар, уларнинг элементлари ва технологик ҳужжатларни ишлаб чиқишда ижрочилар жамоаси таркибида иштирок этиш;

- объектлар, жараёнлар, тизимлар, жиҳозлар ва техник воситаларнинг эксплуатация хавфсизлигини таъминлаш;

- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва такомиллаштириш бўйича технологик ечимларни ишлаб чиқиш;

- техникавий-иқтисодий таҳлил қилиш;

- ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг самарали усуллари танлаш ва қўллаш;

- касбий этика қоидаларига риоя қилиш.

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- замонавий ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган қурилиш ишлаб чиқариши технологик жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш услублари ва механизмларини ишлаб чиқиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига риоя қилиш талабларидан келиб чиқиб ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;

- ишлаб чиқариш жараёнларини бажаришда сифатни бошқариш;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;

- фикрлар хилма-хиллиги шароитида бошқарув қарорини қабул қилиш;

- бирламчи ишлаб чиқариш бўғинининг ишини ташкил қилиш ва уни бошқариш;

- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш ва уни бажариш, назорат қилиш ва амалга оширишда эришилган натижаларини баҳолаш;

- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнгин, техника ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мослигини мониторинг қилиш кўникмалари.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- замонавий методлар ва воситалардан фойдаланиб фаолият объектлари ҳолатини таҳлил қилишда иштирок этиш;

- меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги объектлар, жараёнлар, тизимлар, жиҳозлар ва техник воситаларни лойиҳалаш, ишлаб чиқиш, синаш ва улардан самарали фойдаланишда иштирок этиш;

- самарасиз вақт, меҳнат ва моддий ресурсларни камайтириш, рационал технологик жараёнларни танлаш бўйича тадқиқотларни ўтказишда қатнашиш;

- ҳаётий фаолияти хавфсизлиги таълим соҳасидаги махсус адабиётлар, илмий-техникавий маълумотлар, чет элда ва республикамизда эришилаётган фан ва техника соҳасидаги ахборотларнинг илмий манбаларини ўрганиш;

- таҳлил, ҳисоботлар ва илмий публикацияларни тузиш учун маълумотларни тайёрлаш;

- мавзу (топшириқ) бўйича илмий-техникавий маълумотларни йиғиш, ишлов бериш, таҳлил қилиш ва олинган маълумотларни тизимлаштиришда иштирок этиш;

- илмий-тадқиқот натижаларини ва ишланмаларни амалиётга татбиқ этишда қатнашиш.

Фойдаланиш-сервис фаолиятида:

- ҳаётий фаолият хавфсизлиги таълим соҳасига тегишли объектлар, жараёнлар, тизимлар, жиҳозлар ва техник воситаларни синаш, техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш ишларини ташкил этиш;

- ҳаётий фаолият хавфсизлиги таълим соҳасига тегишли объектлар, жараёнлар, тизимлар, жиҳозлар ва техник воситаларига техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш бўйича намунавий технологик жараёнларини ишлаб чиқиш ва қўллаш.

2. 61020200- Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги (тармоқлар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиш;
- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллаш билиши, ахборотларни йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;
- янги билимларни мустақил эгаллаш билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида тасаввурга эга бўлиш.

2.2. Касбий компетенциялар:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни излаш, таҳлил қилиш ва улардан касбий фаолиятида фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш;
- хавфсизлик қурилмаларини қисмлари ва деталлари ва йиғма бирликларининг лойиҳасини тизимли ёндошув асосида автоматлаштирилган равишда ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиш;
- бажарилаётган тажриба-конструкторлик ва амалий ишлар мавзуси бўйича математик, информацион ва имитацион моделларни ишлаб чиқиш ва тадқиқот қилишни билиш;
- лойиҳавий ва дастурий ҳужжатларни ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиш;
- меҳнат хавфсизлиги қурилмаларини ишчи параметрларини аниқлаш бўйича синовларни ўтказиш кўникмаларига эга бўлиш;
- амалиётда ахборот технологияларининг халқаро ва касбий стандартларини, замонавий парадигма ва методологияларни, инструментал ва ҳисоблаш воситаларини тайёргарлик ихтисослигига мос равишда қўллаш қобилиятларини ўзлаштиришни билиш;
- меҳнатни муҳофаза қилиш тизими жараёнларини бажариш, маромига етказиш ва ўзлаштириш кўникмаларига эга бўлиш;
- касбий этика кодексига риоя қилиш кўникмаларига эга бўлиш;
- меҳнат муҳофазаси тизимида энергия ресурсларидан оқилона фойдаланиш бўйича тадбирларни ишлаб чиқиш ва татбиқ қилишни билиш;
- меҳнат жараёнини ташкил қилиш шакллари ва усуллари, тўғрисидаги билим ва кўникмаларига эга бўлиш;
- бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларини олидини олиш тўғрисидаги билим ва кўникмаларига эга бўлиш;
- меҳнатни муҳофаза қилиш тизимлари ва жиҳозларини сошлаш, синаш ва фойдаланишга топшириш қоидалари ва технологиясини билиш;
- саноат корхоналарида меҳнат жараёнларни режалаштириш, лойиҳалаштириш ва ташкил этишга қўйиладиган асосий талабларни билиши;
- саноат корхоналарида ёнгин хавфсизлигини таъминлашнинг ўзига хос хусусиятлари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларини шакллантирилиши лозим.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриятнинг асосий ўқув режа ва ўқув дастурлари, профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув даври, ҳаёт фаолияти хавфсизлиги, меҳнат муҳофазаси, малака талаблари, бакалавриятнинг ўқув жараёни, сифатни баҳолаш ва назорати, мустақил таълим, ишлаб чиқариш, ташкилий-бошқарув фаолияти, малака амалиёти, битирув малакавий иши, давлат аттестацияси, ўқув фанлари блоки, олий таълим муассасаси, таълим жараёни, бошқарув жараёни, ишлаб чиқариш, лойиҳалаш, илмий тадқиқот жараёни.

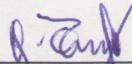

КЕЛИШУВ ВАРАҒИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ислом Каримов номидаги

Тошкент давлат техника университети

Ректор проф. С.М. Турабджанов

2021 йил « 23 » 08

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги ҳузуридаги Олий
таълимни ривожлантириш
тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш
маркази

Тошкент далаат транспорт
университети

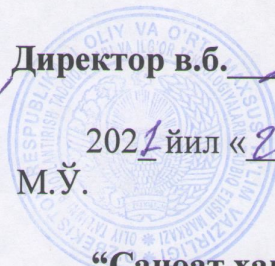
Ректор О. Абдурахманов

2021 йил « 23 » 08

Директор в.б. М. Эсанов М.Ў.

2021 йил « 24 » 08

М.Ў.

“Саноат хавфсизлиги” ДК
Бошкарма бошлиғи

Тошкент кимё технология институти

Ўринбосари О. Джураев

Ректори Б. Усмонов

2021 йил « 24 » 08

М.Ў.

